

3. Маришук В.Л., Евдокимов В.И. Поведение и саморегуляция человека в условиях стресса. – СПб., 2001. – 260 с.

4. Бодров В.А., Обознов А.А. Система психической регуляции стрессоустойчивости человека-оператора // Психологический журнал.– т. 21. 2000, № 4. – С. 32–40.

Строганова Елеонора Олександрівна,
здобувач вищої освіти 2-го курсу
факультету № 2 Донецького
юридичного інституту МВС України

СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ОСОБИСТОСТІ ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Сучасне розуміння поняття «стрес» виходить за рамки суто біологічного характеру, його значення поширюється на психічний, соціальний та духовний рівні буття особистості. Тож дослідження соціальних та психологічних типових характеристик стресостійкості осіб є сьогодні надзвичайно актуальним питанням.

Поняття «стрес» вживають як фактор розвитку особистості, і як причину різних захворювань. Вчені навіть виокремили список найбільш стресогенних професій. Однією з таких є професія правоохоронця. Службова діяльність правоохоронців є екстремальною, адже пов'язана із припиненням злочинних посягань на життя та здоров'я пересічних громадян, часто здійснюється в надзвичайних обставинах та ситуаціях, пов'язаних з підвищеним професійним ризиком, небезпекою для життєдіяльності. Тож, адаптуватися до умов агресивного середовища та підвищити рівень стресостійкості є важливим психологічним вмінням для правоохоронця [1, с. 245].

Професійна діяльність працівників поліції супроводжується постійними фізичними і психічними навантаженнями, спеціальними завданнями, які ускладнюються обмеженим часом і додатковими обставинами, ризиком і наявністю загрози життю. За подібних умов ефективність виконання службових завдань працівниками поліції значною мірою залежать від наявності високого рівня розвитку їх стресостійкості.

Стресостійкість – це інтегративна властивість особистості, яка характеризується взаємодією інтелектуальних, мотиваційних, характерологічних, вольових складових особистості, які забезпечують їй досягнення цілі в складній емотивній ситуації. Стресостійкість успішної взаємодії з соціальним середовищем визначається за показниками емоційної стійкості, низьким рівнем

тривожності, високим рівнем саморегуляції, психологічною готовністю до стресу[1, с. 124].

Ми досліджуємо стресостійкість в трьох аспектах: як реакцію на стрес-фактори, як сприйняття стресової ситуації та як відношення особистості до стресу в цілому. Реакція – це пасивне реагування на стрес-фактор у вигляді тривожності, втечі від реальності й неадекватною поведінкою, проявом агресії, або у вигляді готових автоматизованих позитивних реакцій несвідомо засвоєних разом із батьківськими програмами виховання та розвитку. Сприйняття – це особливості адекватності відображення особистістю стресової ситуації та себе в ній. Відношення– це набуття навичок опанувальної поведінки з метою конструктивного захисту та впливу на стрес-фактор за принципом: «змінюю внутрішній світ» (набуваю інформаційно-енергетичних ресурсів) та впливаю на зміни в зовнішньому світі (адаптуючись до стрес-факторів, перетворюю світ взаємовідношень з ними).

Більш стресостійкими в екстремальних умовах є особи з інтернальним локусом контролю, впевнені в собі та ті, хто не очікує схвалення. Менш стійкими до стресів є тривожні, невпевнені у собі особи з заниженою самооцінкою, що шукають схвалення та неадекватно сприймають ситуацію й себе в ній [2, с. 247].

Стресостійкість залежить від образу життя, виховання, саморозвитку та від вміння справлятися з психофізіологічними навантаженнями.

Стресостійкість є професійно важливою, динамічною характеристикою особистості працівника поліції, що дозволяє протидіяти стресовому впливу і опановувати стресовими ситуаціями. Крім того, високий рівень розвитку стресостійкості дозволяє працівнику поліції успішно самореалізуватися, досягати життєво важливих цілей, бути високоефективним у професійній діяльності, вміти налагоджувати контакти з громадянами і підтримувати стосунки з колегами і близькими, зберігати фізичне та психологічне здоров'я тощо [5, с. 123].

Як доводять дослідження залежно від типу темпераменту особа по-різному може реагувати на той чи інший подразник, по-різному сприймати й оцінювати сприйняте [3, с. 345].

Науковці виділяють наступні типи темпераменту:

флегматик – стабільний інтроверт – це людина зі стійкими прагненнями і більш-менш постійним настроєм, і слабким зовнішнім виразом душевних станів;

меланхолік – невротичний інтроверт – люди з таким типом нервової системи характеризуються боязкістю, замкненістю, надмірною чутливістю, схильні перебільшувати труднощі. Йому властива стриманість, приглушеність моторики та мовлення. Утім вони мають тонку душевну організацію, часто виражають себе у мистецтві;

сангвінік – стабільний екстраверт – людину сангвінічного темпераменту можна охарактеризувати як живу, рухливу, лабільну, яка швидко відгукується на навколишні події, порівняно легко переживає невдачі і неприємності;

холерик – невротичний екстраверт – людину холеричного темпераменту можна охарактеризувати як швидку, поривчасту, здатну віддаватися справі з пристрасністю, але неврівноважену, схильну до бурхливих емоційних спалахів і різких змін настрою. Люди цього темпераменту мають сильну нервову систему. Вони здатні долати значні труднощі, але погано стримують себе, легко «вибухають».

Тип темпераменту є вродженою і незмінною індивідуальною властивістю особистості. На його основі ґрунтуються всі інші структури характеру. Їх необхідно враховувати в діяльності юриста/поліцейського (слідчого, прокурора, судді, адвоката й ін.): у процесі спілкування з різною категорією людей, в розвитку стресостійкості, з метою визначення оптимального режиму взаємодії, встановлення психологічного контакту, обрання способів впливу на особистість[4, с. 245].

Отже, щоб бути максимально продуктивними і успішно справлятися із відповідальністю, що покладена на правоохоронців, вони повинні мати високий рівень стресостійкості.

Список використаних джерел

1. Бандурка О. М. Екстремальна юридична психологія в діяльності персоналу органів внутрішніх справ України : наук.-практ. посіб. Харків : Нац. ун-т внутр. справ, 2005. 319 с.

2. Бодров В. А. Психологический стресс: развитие и преодоление. М. : ПЕР СЭ, 2006. 528 с.

3. Василюк Ф. Е. Психология переживания. Анализ преодоления критических ситуаций. М. : Моск. ун-т, 1984. 200 с.

4. Лефтеров В. О. Особистісно-професійний розвиток фахівців екстремальних видів діяльності засобами психологічного тренінгу. Психологія і суспільство. № 2. 2012. С. 91–107.

5. Психологічні засади забезпечення службової діяльності працівників правоохоронних органів : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Кривий Ріг, 07 лютого 2019 року). Кривий Ріг, 2019. 493 с.